

# Zpravodaj

## Hnutí za občanskou svobodu

ČÍSLO 1

ÚNOR 1989

Manifestem "Demokracií pro všechny", vydaným v Praze, Brně a Bratislavě 15. října 1988 a podepsaným 126 občany, vstoupila do života další nezávislá iniciativa - HNUTÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU. Státní moc reagovala obvyklým způsobem: 27. října n.r. zadržela a 96 hodin věznila na stovku signatářů manifestu, u více než dvaceti lidí provedla domovní prohlídky a zahájila trestní stíhání podle § 100 tr. řádu o pobuřování. Mnoho dalších lidí, signatářů i občanů, kteří manifest nepodepsali, bylo podrobena výsledkům, šesti účastníkům Hnutí za občanskou svobodu - HOS - bylo vysloveno prokurátorské varování, aby v této činnosti nepokračovali.

Přes policejní represe se však k činnosti HOS hlásí desítky dalších občanů. K 31. lednu 1989 manifest podepsalo již přes 300 lidí. V minulém roce vznikl prozatímní koordinační výbor, jehož doplnění a rozšíření bude postupně dohodnuto se všemi účastníky HOS. Zástupci HOS se aktivně podíleli na přípravě setkání nezávislých iniciativ 10. prosince n.r. na Škroupově náměstí v Praze, prozatímní koordinační výbor a jednotlivé skupiny signatářů HOS vydaly různé příležitostné texty, sešly se první schůzky účastníků hnutí v Bratislavě, v Brně, na severní Moravě, v západních Čechách a v Praze; bylo vydáno první číslo ALTERNATIVY, revue pro nezávislou politiku.

V manifestu "Demokracií pro všechny" se n. j. říká, že Hnutí za občanskou svobodu "chápeme jako volné sdružení svobodně vznikajících a žádnému centru nepodřízených politických skupin a klubů v různých místech naší republiky, v nichž se budou soustřeďovat lidé, kterým není lhostejná budoucnost naší vlasti, kteří jsou připraveni k otevřené rozpravě o všech politických otázkách, kteří respektují princip plurality a kteří jsou odhodláni se přímo politicky angažovat, ať už pořádáním diskusních fór na pracovištích či v obcích, prosazováním různých všeobecných i místních požadavků, úsilím o nezávislou kandidaturu ve volbách do zastupitelských sborů či jinek." Základní podmínkou takové nezávislé politické činnosti je vzájemná informovanost, kterou má umožnit ZPRAVODAJ HOS. Zprávy a krátké příspěvky pro tento informační bulletin můžete posílat na známé adresy členů prozatímního koordinačního výboru.

xxx

xxxx

xxx

Seznam signatářů Hnutí za občanskou svobodu k 31. lednu 1989

Adamec František  
Adamček Richard  
Adamík František  
Bachratá Alžběta  
Bachratý Michal  
Bslabán Milan

Balcerová Alena  
Barša Pavel  
Battěk Rudolf  
Baudišová Eva  
Bezděrová Otta  
Bělíková Jaroslava

Bělke Tomáš  
Bělohoubek Antonín  
Benda Václav  
Bereza Rudolf  
Bíma David  
Binovac Karel

Bok John  
Boková Antonie  
Bořávková Irena  
Bořkovec Petr  
Brabec Jan  
Bratinka Pavel  
Brodský Petr J.  
Brodský Petr P.  
Brunclíková Marcela  
Bucherová Jana  
Císařovská Blanka  
Coudal Stanislav  
Coudal Karel  
Čarnogurský Ján  
Čechová Jiřina  
Čejka Karel  
Černý Albert  
Čoupek Lubomír  
Danisz Josef  
Dančková Alena  
Dejmal Ivan  
Devátý Stanislav  
Deyl Vojtěch  
Děták Otakar  
Dienstbier Jiří  
Dienstbierová Zuzana  
Dobal Viktor  
Dobešová Blanka  
Dobrovský Jan  
Dohnal Martin  
Drozd Miroslav  
Dábrava Josef  
Dus Jan  
Erben Jaromír  
Fajtl Jaroslav  
Fajtllová Drahomíra  
Fiala Jiří  
Fialka Přemysl  
Fialková Markéta  
Filip Marcel  
Filip Robert  
Filipová Miroslava  
Filipovská Růžena  
Frána Petr  
Freund Karel  
Fuchs Jiří  
Gažda Lumír  
Geissler Eduard ml.  
Glac Jaromír  
Gottwald Jaroslav  
Gruntorád Jiří  
Gürtler Stefan  
Hažný Vladimír  
Halman Libor  
Haštaba Zdeněk  
Havel Václav  
Hejdánek Ladislav  
Hejdánková Hedvika  
Herynk Slavomil  
Hlavsová Jana  
Hoffman Ivan  
Holomek Karel  
Holoubek Zdeněk  
Holubečová Marie  
Horák Robert  
Hrabal Stanislav  
Hrabínová Blanka  
Hrábková Jiřina  
Hrátovac Jan  
Hradílek Ludvík  
Hradílek Tomáš  
Hradílková Jana  
Hradílková Simona  
Hrachová Lenka  
Hrdina František  
Hrdina Petr  
Hrubý Emil  
Hrubý Zdeněk  
Hučín Vladimír  
Choura Martin  
Chramostová Vlasta  
Chroný Heřman  
Chrzová Jana  
Jeblonický Jozef  
Janát Bohumír  
Janderová Bráhoslava  
Jelínek Milan  
Jelínek Zdeněk  
Jedl Miroslav  
Johnová Jarmila  
Jungmann Milan  
Kabeš Petr  
Koleček Miroslav  
Kantárek Jiří  
Kantárková Eva  
Karásek Jindřich  
Kašík Antonín  
Kašpar Jan  
Klímová Pita  
Kohutiar Jurej  
Kolčava Jaroslav  
Konečková Eožena  
Konečný Jindra  
Kos František  
Kostůr Jiří  
Koudelka Jindřich  
Kouřil Jaroslav  
Kováčik Viliam  
Kozlík Jan  
Krause Richard  
Kroupa Daniel  
Krumpholtz Milan  
Křivený Jiří  
Kříž Antonín  
Křížková Marie Pát  
Kuba Bohumír  
Kuba Jiří  
Kubová Marie  
Kůrka Petr  
Kusý Miroslav  
Květon Ilja  
Lamper Ivan  
Langoš Ján  
Lederer Aleš  
Lešněnský Josef  
Lis Ladislav  
Litomický Jan  
Louchan Miroslav  
Lukaš Antonín  
Macháček Jan  
Machonin Sergej  
Machovský Jiří  
Málec Jan  
Malý Radomír  
Manák Vladimír  
Marazzi Josef  
Marek Jiří  
Marvanová Anna  
Matoušek Vladimír  
Mezník Jaroslav  
Mikolášová Marie  
Milota Stanislav  
Mlynář Vladimír  
Mráz Daniel  
Mráz Igor  
Mravá Lena  
Mravý Michal  
Nauman Pavel  
Navrátil Jaroslav  
Nejedlý Jiří  
Němecová Dana  
Němecová Helena  
Němec David  
Němec Jaromír  
Niekl Waldemar  
Novák Jaroslav  
Novák Pavel  
Novák Vladimír  
Novák Zdeněk  
Novotný Michal  
Nowak Arnold  
Obhlídal Zdeněk  
Opát Jaroslav  
Palouš Martin  
Palouš Radim  
Parkan Viktor  
Pavlíček František  
Pavlíček Jiří  
Pavlík Vladimír  
Payne Jan  
Payneová Lenka

Pecka Karel  
Pech Pavel  
Pecharová Marta  
Petrůček Zbyněk  
Petrík Václav  
Placák Bedřich  
Placák Jan  
Placák Petr  
Placitý Michal  
Podrabský Jaroslav  
Pohanková Michaela  
Pokorný Miroslav  
Pokorný Petr  
Polakovič Oliver  
Pospíšil Lubomír  
Pospíšilová Iva  
Pouba Petr  
Prova Ilja  
Pražka Ladislav  
Probaštová Drahuse  
Precházková Lenka  
Prošková Hana  
Pötross Tomáš  
Rucocha Pavel  
Rampich Jan  
Reichman Josef  
Rejehrt Miloš  
Richterová Jaroslava  
Rindová Soňa  
Roček Jiří  
Rotrek Zdeněk  
Ruml Jan  
Ruml Jiří  
Ruppert Karel  
Růžička Vladimír  
Rybák Miroslav  
Řehánek František  
Říha Vladimír  
Říhová Marie  
Seidl Jiří  
Selecký Anton

Schneider Jan  
Sililla Igor  
Skála Lučan  
Skalický Jiří  
Sladina František  
Slávik Lušan  
Soušek Miroslav  
Soušková Renata  
Srč Karel  
Stankovič Andrej  
Stříbrný Pavel  
Suchý František  
Šabata Ján  
Šabata Jaroslav  
Šamalík František  
Šašek Jiří  
Šavrdová Dolores  
Šebek Vladimír  
Ščesta Jaroslav  
Švorčík Karel  
Šiklová Jiřina  
Šiml Michal  
Šima Václav  
Šimečka Milan  
Šimek Ladislav  
Šimek Vladislav  
Šimeš Jan  
Šlesinger Jiří  
Šmíd Martin  
Šnajdar Hynek  
Šormová Ruth  
Štamberg Jan  
Štěpánek Josef  
Štern Jan  
Šternová Jana  
Štolbová Eva  
Šulcová Olga  
Šustrová Petruška  
Švec Jaroslav  
Tekulová Štefánia  
Temora Zdeněk

Tlustý Zdeněk  
Tománek Rudolf  
Tomíšek Petr  
Topol Filip  
Topol Jáchym  
Trefulka Jan  
Trojan Jakub  
Trčka Bohumil  
Trsterský Ján  
Turek Vladimír  
Turnovský Pavel  
Tůmová Eva  
Tyl Miroslav  
Uhde Milan  
Uhdeova Jitka  
Uher Peter  
Unrin Jiří  
Unzlau Václav  
Urbánek Zdeněk  
Vacek Eduard  
Vaculík Ludvík  
Vachtl Zdeněk  
Vašina Miloslav  
Vecková Květa  
Vidlařová Eva  
Vlasák Tomáš  
Vohryzek Josef  
Vondra Saša  
Vorlíčková Zva  
Vydřák Josef  
Vydřák Pavel  
Zelenka Tomáš  
Zeman Miloš  
Zeman Rudolf  
Zima Jan  
Zuksl Vít  
Zukalová Kateřina  
Zvěřina Josef  
Žanta Josef  
Žufan Václav

xxx

— XXX —

xxx

Dne 23. října n.r. vydalo HČS prohlášení k připravované manifestaci na oslavu sedmdesátého výročí vzniku samostatného československého státu, kterou vyhlásily nezávislé občanské iniciativy. Z textu: "...V sedmdesátileté historii naší republiky neznamenal každý 28. říjen důstojnou oslavu jejího zrodu. Jistě, 28. říjen 1918 byl radostným a nadšeným uvítáním samostatného státu rozjásanými občany. Avšak byl i 28. říjen 1939, kdy na ulicích Prahy došlo k napadání občanů, zatýkání, kdy tekla česká krev. Je našim nejvnitřnějším přáním, aby se takové barbarství, trutalita a nenávisť k svobodnému lidu nikdy a v žádné podobě do našich obcí a měst nevrátily, aby se 28. říjen znovu stal skutečným svátkem v š e c h občanů republiky. Naše setkání v tento den v Praze, ale také v Brně, na České ulici v 16 hodin i na jiných místech země, bude proto důležitou zhoubnou politické kultury jak pro jeho účastníky, tak pro orgány státní moci - zkouškou, kterou bude pozorně sledovat naše i zahraniční veřejnost..."

Pro manifestaci 28. října 1988 byl připraven projev HOS pod názvem "Více svobody", v němž se n. j. říká: "...T.G. Masaryk... v poselství Národnímu shromáždění k prvnímu výročí nezávislosti... říká: "Slyšel jsem ovšem i volání po diktatuře - a ubíhají v tom snahu po vzorném uspořádání a vybudování republiky. Republikánská svoboda, dost možná, není tu a tam správně chápána a z toho plynou některé vady. Jsem však hluboce přesvědčen, že proti svobodě je jediný lék: více svobody a svoboda práva!" ... Patří k paradoxům naší situace, že právě ve chvíli, kdy se v zemích střední a východní Evropy tak všeobecně silně pocituje naprosté selhání diktátorských metod v oblasti duchovní i hospodářské, prosazují se u nás lidé, kteří dosud věří, že nejlepším lékem na společenské neduhy je pevné vězení a rázná policie. ... Proti tomuto spolku přátel diktatury stavíme naši devizu občanské svobody a odpovědnosti a proto naše přání republice k jejímu dnešnímu jubileu zní: Více svobody!..."

28. října 1988, druhý den policejních represí, bylo vydáno Provolání k evropské veřejnosti, které podepsali signatáři HOS Rudolf Battěk a Ladislav Lis. Provolání se zabývá policejními zásahy 27. a 28. října a žádá okamžité propuštění desítek zatčených a zadržovaných občanů. "...Vyzýváme evropskou veřejnost i představitele zemí zastoupených na vídeňské konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, aby neoopustili další zastrahování demokraticky smýšlejících občanů v naší zemi a současně svým protestem zabránili trestnímu stíhání a věznění příslušníků všech občanských iniciativ..."

4. 11. 1988 vydal prozatímní koordinační výbor HOS prohlášení týkající se opět represí z konce října, které postihly většinu tehdejších signatářů manifestu "Demokracii pro všechny"; specifikující stručně tento manifest a reagující na článek Kojzara, Podzimka a Waltera v Rudém právu z 31. října 1988: "...Jákykoliv pokus kriminalizovat signatáře manifestu "Demokracii pro všechny" a postavit je před soud, by byl nejen u nás, ale i v Evropě a ve světě hodnocen jako záměrný úder zasazený snahou o mezinárodní dorozumění. Návrh na vytvoření pásma důvěry by tím byl definitivně zdiskreditován...Přijetí manifestu znamená - opět podle Rudého práva z 31. 10. 88 - výzvu k převzetí vlády kontrarevolučními silami...Nikoli, HOS usiluje ne o převzetí moci, nýbrž o to, aby Československo mělo správu a vládu poctivou a opravdu demokratickou. Návrhy manifestu "Demokracii pro všechny" nejsou proto motivovány touhou po moci, nýbrž po nápravě věcí československých..." Následuje poděkování všem občanům, kteří se i v této nelehké době přihlašují, nebo vyjadřují své sympatie.

17. prosince 1988 jsou zveřejněni noví účastníci HOS. Jejich úplný seznam k 31. 1. 1989 uvádíme na prvníh stránkách tohoto zpravodaje. V textu vydaném k této příležitosti se shrnuje krátké, ale bouřlivé období od vydání manifestu 15. října 1988 do poloviny prosince téhož roku a dále se uvádí: "...Nejsme zde proto, abychom destabilizovali společnost a mařili její přestavbu, ale naopak, abychom nedovolili pouhé předstírání zásadních změn v politickém a ekonomickém systému země. Jsme konstruktivním politickým seskupením a máme zájem na takovém přechodu společnosti k novým formám spolupráce a tvorby politických rozhodnutí, jež budou výrazem svobodné demokraticky projevené vůle všech občanů a ne jedné privilegované skupiny... Bez svobodných občanů, demokratů či socialistů, křesťanů či liberálů nelze nalézt cestu ke všelidským hodnotám, jejichž význam v politice je dnes všeobecně uznáván..."

10. prosince 88 se na Škroupově náměstí v Praze 3 uskutečnila manifestace ke 40. výročí vyhlášení deklarace lidských práv, kterou svolaly nezávislé iniciativy a která tentokrát proběhla bez policejních zásahů. Za HOS zde vystoupil Rudolf Battěk z jehož projevu citujeme: "...Souhlasíme s názorem, že demokracie není anarchie. Jisté,

demokracie je také odpovědnost za následky rozhodování. Ale demokracie znamená především občanskou a politickou rovnoprávnost. Nikomu nemůže být dáno uzurpovat si jednou pro vždy právo rozhodovat, řídit, vládnout. Každé takové právo se musí podrobit prověre způsobilosti a důvěry. Ti, kdo důvěru ztratili musí ustoupit nové volbě...Každá společnost potřebuje pravidla společenského soužití, jež jsou odvozena ze základního zákona státu - z jeho ústavy. Demokratický stát, který chce být právním a sociálním státem, musí mít také demokratickou ústavu. Posoudit a schválit návrh nové ústavy musí sami občané...úsilí o sociálně spravedlivou společnost a udržení demokratických principů soužití je úkol trvalý..."

—X—

10. ledna 1989 vydal Prozatímní koordinační výbor HOS text k nadcházejícímu výročí sebeupálení Jana Palacha, pod názvem Výzva Jana Palacha. "...Výzva Jana Palacha nás oslovuje přes vzdálenost času. Oslovuje všechny vrstvy a skupiny lidí bez ohledu na profesi a věk. Oslovuje však zejména mladou generaci, dělnickou mládež, studenty a vysokoškolačky. Mladé na všech vysokých školách, mezi něž Jan Palach patřil, jeho výzva mravně i společensky zavazuje dodnes... Jan Palach nám neříká: jděte a umírejte. Nýbrž: jděte a usilujte o vlastní podíl na utváření svého i národního života v duchu poznané i žité pravdy. Pokuste se vrátit našemu pospolitému osudu smysl svou odvahou k činu. Jděte a obnovte naději, že se k vám vláda vašich věcí navrátí. Jděte - neboť nadchází vaše chvíle..."

—X—

K otevřené konfrontaci vyvolané státní mocí ve dnech 15. až 21. ledna t.r., v době, kdy jsme si měli pokojným setkáním a položením květin připomenout Jana Palacha a jeho čin, vydali dne 26. ledna t.r. účastníci HOS prohlášení zabývající se brutálními akcemi bezpečnostních sborů v centru Prahy, zadržováním a vězněním občanů, zkrášlující oficiální propagandou, zásahem ve Všetatech. V prohlášení se počítá propuštění všech zbývajících občanů, zadržovaných v týdnu od 15. do 21.1. a všech ostatních politických vězňů; ustanovení komise FS a ČNR k vyšetření všech okolností přípravy a použití bezpečnostních sborů a lidových milicí proti občanům v Praze. Žádá se zjištění a potrestání odpovědných složek a jednotlivců. Dále je požadováno zastavení lživé a nenávislné propagandy v našich sdělovacích prostředcích a připuštění objektivní informací o skutečné situaci v zemi; přehodnocení neracionálního postoje státní moci k nezávislým občanským iniciativám a nastoupení cesty jednání a dialogu, ke kterému jsou zástupci občanských iniciativ připraveni.

xxx

—XXXX—

xxx

V 1. čísle ALTERNATIVY /revue pro nezávislou politiku, prosinec 88/ najdete m.j. rubriku "Ze života HOS", fejeton Pavla Naumane "Programové prohlášení", reportáž Evy Kentůrkové "Jak se nám zachtělo svobody", úvahu Jaroslava Šabaty "Proměny československé a jiné", ukázky příspěvků pro symposium Československo 88: Bohumír Janát "Duchovní prameny našich novodobých dějin", Fr. Šamalík: Československo 1988 - šance do konce století, dále rozhovor s Rudolfem Battěkem "Pluralismus? A jaký?", polemickou statí Petra Uhla "Demokracii pro některé", kapitolu z knihy Friedricha Augusta Hayeka "Cesta k nevolnictví", dopisy signatářů HOS a v rubrice "Dokumenty, které nezapadly" volební program Pavla Wonky.

V západních Čechách se účastníci HOS podílejí na vydávání nového nezávislého časopisu Stres.

xxx

—XXXX—

xxx

.....Než bude zahájena diskuse o novém návrhu čs. ústavy.....Naší základní myšlenkou je snaha přispět k proměně naší dosud direktivně řízené společnosti ve společnost ve všech směrech demokratickou. To, k čemu chceme dospět, je demokratické společenství právního a sociálního státu. Nejdůležitější politické a sociální principy soužití občanů takového státu

jsou vyjádřeny v základním zákonu - ústavě. Současná vládní moc tím, že vyslovila potřebu nové ústavy, vyjádřila současně přinejmenším názor, že dosavadní ústava neodpovídá potřebám společnosti. O tom nepochybuje. Považujeme proto za svůj prvořadý úkol zahájit diskusi a formalovat zásady a východiska pro návrh nové demokratické ústavy. Tento otázkám budeme muset věnovat naše budoucí setkání a zabývat se všemi okruhy problémů, jež bude nutno v nové ústavě přesně a nedvojznačně vyjádřit. Uvádíme některé z řady otázek s ní spojených, k nimž bychom se měli vyjadřovat i podávat návrhy:

- 1/ Vztít za východisko nového návrhu ústavy první Ústavní listinu Československé republiky z roku 1920 ?
- 2/ Jak zjednodušit ústavní články o čs. federaci?
- 3/ Řízení ústavního soudu rozhodujícího o ústavnosti nižších právních norem.
- 4/ Funkce prezidenta republiky, vlády a ministerstev. Prezident a vláda jako jediní nejvyšší představitelé státu.
- 5/ Moc soudcovská - pravomoc a nezávislost soudců - otázka jejich ustanovení /volby/.
- 6/ Práva a svobody občanů /svoboda osobní, právo vlastnické-soukromé vlastnictví, právo pobytu a pohybu/.
- 7/ Svoboda domovní, svoboda tisku, právo shromažďovací a společovací, právo petiční, svoboda učení a svědomí.
- 8/ Svoboda projevu mínění, svobody náboženské.
- 9/ Ehrenná povinnost, ochrana národnosti.

Ještě než bude přijata nová ústava, je nezbytné vytvořit právní záruky pro svobodnou diskusi a posuzování všech návrhů a podnětů občanů. Zákonodárné shromáždění by proto mělo urychleně schválit zákon o shromažďování a společování /novelu/, který by umožnil legální setkávání občanů bez ohledu na jejich stranickou, spolkovou či nezávislou příslušnost. Zákon by měl být stručný, vylučující jakýkoliv dvojnásobný výklad. Ze společenského dialogu nelze nikoho vylučovat, ani jedince či skupiny s kritickými výhradami vůči dosavadnímu společenskému systému.

xxx

—xxx—

xxx

První kroky HOS nebyly snadné. Vzrošené období uplynulých měsíců s událostmi spojené se 70. výročí vzniku republiky, uspořádáním mezinárodního sympoia "Československo 88" a 20. výročí upálení Jana Palacha však význam našeho hnutí ještě zvýraznily. Občanská svoboda je prvořadým politickým požadavkem doby. Tento názor se projevil i v dopisech dalších lidí, kteří se k manifestu "Demokracii pro všechny" přihlásili právě v těchto dnech.

I ve složitých podmínkách policejních represí chceme však činnost našeho hnutí rozvíjet od samého počátku na demokratických principech. Při omezených možnostech větších setkání účastníků HOS bude nejvíc záležet na menších schůzkách, osobních kontaktech a v neposlední řadě i na písemném styku.

Členové prozatímního koordinačního výboru, redakční rady ALTERNATIVY i redakce ZPRAVODAJE HOS proto očekávají vaše konkrétní názory, návrhy i kritické připomínky k činnosti HOS. K některým záležitostem dosavadní existence a perspektiv Hnutí za občanskou svobodu se připravuje i anketa, jejíž otázky budou v nejbližší době zaslány všem účastníkům hnutí.

xxx

—xxx—

xxx

—xxx—

—x—